

НОВА СУТНІСТЬ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК РІЗНОВИДУ АНТИДЕЛІКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті запропоновано новітнє розуміння сутності криміналістичної діяльності як різновиду антиделіктної діяльності. Викладено функції антиделіктних органів у контексті здійснення всіх стадій протидії правопорушенням та інших пов'язаних з цією протидією напрямків державної діяльності. Розкрито сутність гілок державної влади як правотворчої, правозастосовчої та антиделіктної гілки та особливого статусу суду як антиделіктного органу і гілки державної влади. Сформульовано поняття антиделіктної (криміналістичної, ордістичної) діяльності.

Ключові слова: антиделіктні органи; антиделіктна (криміналістична, ордістична) діяльність; правотворча, правозастосовча та антиделіктна гілка державної влади.

Ю. А. Ланцедова

Новая сущность криминалистической деятельности как разновидности антиделиктной деятельности

В статье предложено новое понимание сущности криминалистической деятельности как разновидности антиделиктной деятельности. Изложены функции антиделиктных органов в контексте осуществления всех стадий противодействия правонарушениям и с иными связанными с таким противодействием направлениями государственной деятельности. Раскрыта сущность ветвей государственной власти как правотворческой, правоприменительной и антиделиктной ветви и особого статуса суда как антиделиктного органа и ветви государственной власти. Сформулировано понятие антиделиктной (криминалистической, ордістической) деятельности.

Ключевые слова: антиделиктные органы; антиделиктная (криминалистическая, ордістическая) деятельность; правоприменительная и антиделиктная ветвь государственной власти.

J. Lantsedova

The new essence of criminalistical activities as a variety of antidelictual activities

In the article proposed a new understanding of the essence of the criminalistical activities as a kind of the antidelictual activities. Set out the function of the antidelictual organs in the implementation of all stages of counter offenses and other related areas such opposition from state activities. Outlined the essence of branches of the state power as legislative, enforcement and of the state power branch and special status of the court as the state power and as the branches of the state power. Formulated the concept antidelictual (criminalistical, ordystycal) activities.

Key words: the antidelictual organs; the antidelictual (criminalistical, ordystycal) activities; the legislative, enforcement and antidelictual branch of the state power.

Постановка проблеми та її актуальність.

Антиделіктна діяльність може бути здійснена за допомогою складових частин гласної і негласної методики протидії правопорушенням, у силу чого вона поділяється на криміналістичну та ордістичну (оперативно-розшукову) діяльність. Традиційно антиделіктна та її складові криміналіс-

тична та ордістична діяльність не виважено іменуються правоохоронними як в науці [1 та ін.] і у навчальній літературі [2; 3; 4 та ін.], так й у правовій регламентації даного виду діяльності [5; 6 та ін.]. У силу цього неточно розуміються й функції правоохоронної діяльності, які за таким найменуванням зводяться лише до охорони пра-

вового статусу соціосуб'єктів від порушень (тобто, від правопорушень), тоді як фактично вони полягають у здійсненні всіх без винятку стадій протидії правопорушенням та низки інших пов'язаних із цим напрямків такої діяльності [7; 8; 9; 10 та ін.].

Аналіз досліджень і публікацій. Згідно ст. 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, а утвердження і забезпечення цих та всіх інших наявних прав і свобод людини є головним обов'язком держави [11]. Цей головний конституційний обов'язок держави фактично має виконувати вся існуюча система державних органів, поміж яких виділяються, однак, й такі, на які покладається завдання із забезпечення реалізації правового статусу соціосуб'єктів та найповнішого його відновлення у процесі протидії різним видам правопорушень. Такого роду органи і відповідну діяльність й прийнято іменувати правоохоронними, з приводу поняття і системи яких та їх завдань немає загально визнаного підходу.

Якщо звернутися до положень правових актів, то ст. 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» в якості правоохоронних органів розглядає органи прокуратури, внутрішніх справ, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, органи доходів і зборів, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції [5], а ст. 1 Закону України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави» визначає правоохоронні органи, як державні органи, які відповідно до законодавства здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції [6].

Немає однак єдності й у навчальній літературі, коли за одним із найбільш поширених підходів, виділяються судові і правоохоронні органи, що відбивається, перш за все, у назві навчальних

видань відповідної дисципліни [2; 3; 4 та ін.], з чого випливає, що нібито суд і судова діяльність не є правоохоронною. А. М. Куліш у межах спеціальної докторської дисертації віддає перевагу традиційному словосполученню «правоохоронні органи», визначивши «правоохоронну систему» як багаторівневу соціальну систему, «що включає систему правових засобів, методів та гарантій, що забезпечують охорону суспільних відносин від протиправних посягань, та державні органи, що виконують правоохоронні функції» [1, с. 6, 19], а правоохоронними органами вважає лише «органи суду, прокуратура, органи внутрішніх справ, служба безпеки, митні органи, податкова міліція» [1, с. 12].

Значно ширший, але все ж таки недостатньо виважений підхід зайняв міжнародний колектив із 33 співавторів, у тому числі 3-х авторів – з Москви, 2 – з Німеччини, 2 – зі США та 1 – із Канади, які, з'ясовуючи співвідношення поліцейської та правоохоронної діяльності, підкреслили, що правоохоронну діяльність проводять усі державні органи, коли, зокрема, «Міністерство освіти, здійснюючи реєстрацію і ліцензування, реалізує правоохоронну діяльність, не будучи правоохоронним органом. Те ж саме можна сказати про Міністерство охорони здоров'я та інші органи виконавчої влади ...» [12, с. 120]. В такому випадку звичайні державні органи перетворюються в правоохоронні, що не є обґрунтованим. Усі державні органи мають обов'язок попереджувати кримінальні правопорушення, а на самостійне проведення інших стадій протидії цим та іншим правопорушенням уповноважені лише правоохоронні державні органи.

У той же час, з'явилася низка новітніх підходів, згідно яких пропонується традиційну назву правоохоронних органів замінити на антиделіктні, передбачити функції цих органів, яких фактично може бути понад 50-ти, у контексті протидії правопорушенням та інших тісно пов'язаних цим низки інших напрямків державної діяльності [7; 8; 9, с. 59-65; 10, с. 15-20 та ін.], що має криміналістичний (гласний), та ордістичний (негласний) характер.

Подальша апробація власне даного новітнього підходу до розуміння сутності криміналістич-

ної та антиделіктної діяльності та відповідних державних органів та їхніх функцій, а також зачаткування наукової дискусії з розробки загально визнаного варіанту вирішення даної проблеми складають мету дійсної публікації.

Виклад основного матеріалу. Перш за все, доцільно підкреслити, що розглянутий базисний обов'язок держави та основну спрямованість державних органів доктринальне уточнюється необхідністю пізнання природнього (заснованого на загальнолюдських цінностях і принципі справедливості) правового статусу (прав, свобод, обов'язків, інтересів) соціосуб'єктів (фізичних та юридичних осіб, держави, міждержавних утворень), правового визнання та забезпечення реалізації вказаного правового статусу соціосуб'єктів, а у разі порушення найповнішого відновлення даного правового статусу шляхом відшкодування фізичної, матеріальної чи майнової шкоди або іншого його відновлення (скасування рішення чи правового акту або заборона діяння суб'єкта владних повноважень, що порушують правовий статус соціосуб'єктів та ін.) [9, с. 44-45].

У контексті даного базисного конституційного обов'язку, яке мають виконувати всі без винятку державні органи, основне навантаження несуть так звані «правоохоронні органи», назва яких та відповідної державної діяльності, як вже підкреслювалося, не є точною і значно звужує їх завдання з протидії різним видам правопорушень на всіх стадіях її проведення до лише охорони правового статусу соціосуб'єктів. А це є лише однією із чисельних стадій такої протидії – попередження правопорушень. У протидії ж найбільш тяжкому правопорушенню – злочину, налічується вісім стадій протидії: виявлення латентних злочинів; припинення, розкриття та досудове розслідування злочинів; судовий розгляд кримінальної справи; виконання судових рішень; проведення роботи із звільненням до зняття чи погашення судимості; проведення інших заходів із попередження злочинів [9, с. 52-53; 13, с. 43 та ін.].

Аналогічні стадії можуть бути виділені у процедурі протидії будь-якому іншому виду правопорушень. Проведення ж тих чи інших стадій протидії всім чи певним видам і групам правопорушень фактично й складає сутність фу-

нкцій традиційних правоохоронних органів, окремі з яких (прокуратура, ординативні органи та ін.) мають завдання на кожній із стадій протидії будь-якому правопорушенню, а інші (суд, слідчі органи та ін.) лише на певній стадії чи стадіях. Деякі з правоохоронних органів (прикордонна чи пожежна служба, податкові чи митні органи та ін.) мають протидіяти лише певним видам та групам правопорушень. У такому аспекті, всі правоохоронні органи, діяльність і співробітників достатньо обґрунтовано пропонується іменувати більш точними словосполученнями «антиделіктні органи», «антиделіктна діяльність» та «антиделіктологи» [7; 8; 9, с. 59-60; 10, с. 15-16 та ін.].

Що ж стосується функцій антиделіктних органів, то вони можуть бути представлені у новітньому викладі, переважно аналогічно найменуванню стадій протидії правопорушень, що може здійснюватися за допомогою складових частин як гласної (криміналістичної), так і негласної (ординативної) методики з метою: 1) виявлення латентних правопорушень; 2) припинення триваючих правопорушень; 3) розкриття правопорушень; 4) досудове розслідування чи інше досудове з'ясування обставин правопорушення; 5) судове чи остаточне позасудове вирішення справи про відповідне правопорушення; 6) виконання остаточного судового чи позасудового рішення і, перш за все, найповніше відновлення порушеного правового статусу соціосуб'єктів; 7) проведення роботи із засудженим до зняття чи погашення судимості; 8) проведення інших заходів із попередження правопорушень, перш за все, усунення причин та умов, що сприяли вчиненню правопорушень (що має бути зроблене ще до вчинення правопорушення з метою його недопущення, а вже після цього має досліджуватися наявність чи відсутність підстав для притягнення винної особи до відповідного виду юридичної відповідальності), готування пропозицій із удосконалення відповідного законодавчого та загальнодержавного підзаконного регулювання тощо; 9) здійснення узагальнень відповідної антиделіктної практики і виявлення її досягнень та недоліків; 10) проведення відомчої та локальної, тобто, в межах відповідного антиделіктного ві-

домства та юридичної особи, підзаконотворчої діяльності із організації роботи даного антиделіктного органу та протидії правопорушенням; 11) здійснення наукових досліджень у напрямку підвищення ефективності, раціональності та якості антиделіктної діяльності відповідного виду; 12) проведення за допомогою вищих навчальних закладів міністерства освіти та науки підготовки та підвищення кваліфікації кадрів антиделіктної діяльності відповідного виду та самостійне здійснення поточного підвищення їх кваліфікації [7; 8; 10, с. 16-17].

Профілактична функція антиделіктних органів є обов'язком як для такого роду спеціальних органів держави, так і для будь-яких інших державних органів і посадових осіб та й для будь-яких інших соціосуб'єктів, які мають сприяти антиделіктним органам у найбільш ефективному, раціональному та якісному виконанні всіх інших вказаних функцій антиделіктної діяльності. Поширений у даному аспекті акцент уваги на тому, що функції антиделіктних органів мають здійснюватися із суворим дотриманням вимог правових актів та без порушення правового статусу соціосуб'єктів є зайвим та, навіть, алогічним. Такого роду діяння є протиправними і являють собою певне правопорушення, протидіяти яким і мають власне антиделіктні органи [7; 8; 10, с. 17].

Поміж викладених функцій антиделіктних органів виділяється протидія порушенням правового статусу соціосуб'єктів, у контексті чого доцільно стисло розглянути і новітній погляд на склад соціосуб'єктів, сутність основних категорій їхнього правового статусу та на деякі інші тісно пов'язані з цим положення правового статусу соціосуб'єктів, що правильніше представити таким чином: 1. Склад соціосуб'єктів: 1.1. Фізичні особи. 1.2. Юридичні особи. 1.3. Держава як сумативне утворення фізичних та юридичних осіб. 1.4. Міждержавна установа як сумативне утворення фізичних та юридичних осіб. 2. Склад правового статусу соціосуб'єктів: 2.1. Право (можливість певного соціосуб'єкта скористатися конкретним позитивним результатом суспільного розвитку). 2.2. Свободи (акцент уваги на альтернативності і на безперешкодному

виборі переліченими суб'єктами такої можливості). 2.3. Обов'язки (необхідність виконати соціосуб'єктом припису, що підтримується державним примусом). 2.4. Інтереси (можливість соціосуб'єкта використовувати в своїх цілях таке право, свободу чи обов'язок іншого соціосуб'єкта). 3. Внутрішній баланс правового статусу соціосуб'єктів, коли права, свободи та інтереси певного соціосуб'єкта повинні обґрунтовувати появу відповідного обсягу його обов'язків. 4. Зовнішній баланс правового статусу соціосуб'єктів, коли правий статус одного соціосуб'єкта повинен бути однаковий із правовим статусом іншого соціосуб'єкта того ж рівня і виду. 5. Алогічність реалізації прав, свобод, інтересів та/або обов'язків одного соціосуб'єкта за рахунок порушення правового статусу іншого соціосуб'єкта [9, с. 43-44]. При цьому межі правомірної поведінки соціосуб'єктів зводяться до того, що: 1. Межі відносної свободи правомірної поведінки соціосуб'єкта закінчуються там, де починається порушення передбаченого законодавством суб'єктивного права, свободи, інтересу чи обов'язку іншого соціосуб'єкта. 2. Межі абсолютної свободи правомірної поведінки соціосуб'єкта закінчуються там, де починається порушення соціально-обумовленого або природного права, свободи, інтересу чи обов'язку іншого соціосуб'єкта [9, с. 68].

Тісно пов'язано з межами правомірної поведінки й взаємопов'язана двоступенева процедура гарантій неприпустимості погіршення правового статусу соціосуб'єктів, коли: 1. Перша ступінь гарантій абсолютної неприпустимості погіршення правового статусу соціосуб'єктів презентує концепція неприпустимості погіршення правового статусу соціосуб'єктів, у наслідок чого мають прийматися тільки такі правові акти та інші рішення чи здійснюватися діяння суб'єктів владних повноважень, які спрямовані лише у бік поліпшення правового статусу соціосуб'єктів. 2. Друга ступінь процедури гарантій відносної неприпустимості погіршення правового статусу соціосуб'єктів становить концепція неприпустимості зворотної сили правового акта, що погіршує правовий статус соціосуб'єктів, у наслідок чого передбачається, що якщо буде вже «прор-

вана» перша ступінь абсолютної неприпустимості погіршення правового статусу соціосуб'єктів і такий правовий акт чи інше рішення або діяння суб'єктів владних повноважень все ж таки буде прийнятий чи діяння здійснені, поширювати їх дію на ті правовідносини, які почалися до прийняття даного правового акту чи рішення або здійснення діяння суб'єкта владних повноважень не можна, оскільки погіршення правового статусу соціосуб'єктів в рамках вже триваючих правовідносин виглядає найбільш алогічним [14, с. 9-10].

Основне призначення представницької і делегованої державної влади, коли антиделіктні органи і є значною частиною делегованої державної влади, полягає в тому, щоб служити народові, а, отже, послідовно покращувати, а не погіршувати умови суспільного життя і правовий статус соціосуб'єктів відповідної адміністративно-територіальної одиниці держави та, в врешті-решт, державі в цілому.

Зважаючи на викладене, функції антиделіктних органів більш правильно уточнити й у контексті розвитку традиційного принципу поділу державної влади на законодавчу, виконавчу і судову гілку в напрямку фактичного поділу влади на правотворчу, правозастосовчу (сутність виконавчої влади фактично полягає у застосуванні виданих правових актів) та антиделіктну гілку, коли суд має розглядатися в якості кінцевої інстанції традиційної антиделіктної діяльності.

Насправді даний поділ є абстрактним теоретичним висновком і практично він не існує. Правотворча і антиделіктна гілки влади одночасно здійснюють і правозастосування (що притаманне всім суб'єктам держави, і власне вони мають реалізовувати розроблене згідно з першим базисним завданням юриспруденції ефективно, раціональне та якісне правове регулювання необхідних сторін суспільного життя), а всі названі гілки державної влади змушені займатися локальною (в межах антиделіктного органу як юридичної особи) і, не виключено, базисною (в межах держави) або корпоративною (в межах відповідного антиделіктного відомства) правотворчістю [9, с. 61-62; 10, с. 18-19].

Звідси систему стримувань і противаг гілок державної влади іноді достатньо обґрунтовано

пропонується представити ефективною, раціональною, якісною та надійною за умов дотримання лише наступник вимог щодо компетентностей та взаємодії різних антиделіктних органів:

1. Прокуратура повинна залишитися базовим контролюючим органом за законністю правозастосування гілками влади, іншими суб'єктами.
2. Конституційна судова палата – за законністю їх правотворчості, тобто за відповідністю діянь, рішень і правових актів суб'єктів владних повноважень підзаконним актам, поточним законам і, в кінцевому підсумку, Основному закону.
3. Головне контрольно-ревізійного управління – за законністю бюджетної і фінансової діяльності різних гілок влади, інших суб'єктів господарської діяльності.
4. Інші контролюючі (антиделіктні) органи за напрямками суспільної чи господарської діяльності, зокрема, трудовий, митний, природоохоронний, ціноохоронний, споживчоохоронний, надрохоронний та інший вид спеціалізації антиделіктного органу – за законністю відповідних видів суспільної чи господарської діяльності [9, с. 62; 10, с. 19].

Зважаючи на це, судову систему в контексті більш раціональної, ефективною та якісною антиделіктної діяльності доцільно представити у вигляді єдиного органу під науковим, методичним, організаційним, кадровим, матеріальним і технічним керівництвом Верховного Суду України, який має мати повний (відповідно до переліку правопорушень та юридичної відповідальності за їх ступеневим сутнісним видовим поділом) набір судових палат (колегій):

1. Конституційну судову палату.
2. Антикримінальну судову палату.
3. Адміністративну судову палату.
4. Трудову судову палату, яка має розглядати справи про дисциплінарні та інші трудові правовідносини, наприклад, про поновлення на роботі.
5. Де-факто майново-договірну (цивільну) судову палату.
6. Де-юре майново-договірну (господарську, арбітражну) судову палату.

Названі судові палати більш правильно дублювати на рівні суду обласного рівня, а через відповідну спеціалізацію суддів – й на рівні низової ланки судів [9, с. 60-61; 10, с. 18].

Висновки. Підсумовуючи викладене, *антиделіктну (криміналістичну, ордістичну) дія-*

льність більш правильно представити як такий вид державної діяльності, основне призначення якого полягає у найбільш ефективній, раціональній та якісній як протидії різним видам правопорушень на кожній із стадій її гласного і негласного здійснення, так і функціонування антиделіктних органів, а також у розробці з цією метою відомчого і локального підзаконного правового регулювання, проведення узагальнень відповідної практики, наукових досліджень, підготовки та перепідготовки в навчальних закладах міністерства освіти антиделіктологів та самостійного поточного підвищення кваліфікації такого роду кадрів [7; 8; 10, с. 17-18]. Запропоноване розуміння сутності, функцій та системи антиделіктної (криміналістичної, ордістичної) діяльності та органів, а також низки інших тісно пов'язаних із цим новітніх доктрин юриспруденції може стати основою для започаткування широкої наукової дискусії з остаточного вирішення цих проблем.

Література

1. Куліш А. М. Правоохоронна система України: адміністративно-правові засади організації та функціонування: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / А. М. Куліш; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2009. – 422 с.
2. Організація судових та правоохоронних органів: підручник / Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого; за ред. І. Є. Марочкіна. – Х.: Право, 2013. – 448 с.
3. Бандурка А. М. Судебные и правоохранительные органы Украины: [учебник] / А. М. Бандурка. – Х.: Ун-т внутр. дел, 1999. – 350 с.
4. Басай В. Д. Судові та правоохоронні органи України: [підручник] / В. Д. Басай. – Коломия: Вік, 2002. – 820 с.
5. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3781-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 11. – Ст. 50.
6. Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави: Закон України від 19 червня 2003 р. № 975-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 46. – Ст. 366.
7. Кириченко А. А. Новая доктрина сущности и системы антиделіктных органов / А. А. Кириченко / 1021 слово // Блог экспертов (blog-experts.com). Информационно-аналитический сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blog-experts.com/prezentaciya-novyx-doktrin-i-koncepcij-yurisprudencii-nauchnoj-shkoly-professora-alankira-priglasenie-k-diskussii-aleksandr-kirichenko-novaya-doktrina-antideliktnyx-organov-2/>
8. Ланцедова Ю. А. Взаимоотношение новой доктрины антиделіктных органов и традиционного подхода к правоохранительным органам / Ю. А. Ланцедова / 1542 слова // Блог экспертов (blog-experts.com). Информационно-аналитический сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blog-experts.com/vzaimootnoshenie-novoj-doktriny-antideliktnyx-organov-i-tradicionnogo-podhoda-k-pravoohranitelnym-organam/>
9. Кириченко А. А. Гипердоклад о более двухстах пятидесяти лучших доктринах и концепциях юриспруденции научной школы профессора Аланкира: коллективная монография [кол. авт. под науч. ред. А. А. Кириченко]. – 2-е изд. – Николаев: Ник. нац. ун-т им. В. А. Сухомлинского, 2015. – 1008 с.
10. Тунтула О. С. Курс лекцій зі спецкурсу «Новітні базисні доктрини та концепції юриспруденції»: навч. посіб. / [О. С. Тунтула, О. А. Кириченко; за ред. О. А. Кириченка]. – Миколаїв: МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2015. – 60 с.
11. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
12. Адміністративна (поліцейська) діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина: підручник / [за ред. Ю. І. Римаренка, Є. М. Моїсеєва, В. І. Олефіра]. – К.: КНТ, 2008. – 816 с.
13. Ткач Ю. Д. Теоретичні основи криміналістики (періодизація, поняття, система, міжнауковий статус): монографія / Ю. Д. Ткач; [за наук. ред. О. А. Кириченка]. – Одеса: Вид-во ОЮІ НУВС, 2007. – 176 с.

14. *Кириченко О. А.* Курс лекцій зі спецкурсу «Інноваційні погляди на сутність правопорушень та юридичної відповідальності»: навч. посіб. / О. А. Кириченко. – Миколаїв: МНУ ім. В. О. Сухомилинського, 2015. – 56 с.

References

1. *Kulish A. M.* Pravoohoronna sistema Ukraini: administrativno-pravovi zasady organizacii ta funkcionuvannja: dis. ... d-ra jurid. nauk: 12.00.07 / A. M. Kulish; Hark. nac. un-t vnutr. sprav. – H., 2009. – 422 s.
2. *Organizacija sudovih ta pravoohoronnih organiv: pidruchnik* / Nac. jurid. akad. Ukraini im. Ja. Mudrogo; za red. I. E. Marochkina. – H.: Pravo, 2013. – 448 s.
3. *Bandurka A. M.* Sudebnye i pravoohranitel'nye organy Ukrainy: [uchebnik] / A. M. Bandurka. – H.: Un-t vnutr. del, 1999. – 350 s.
4. *Basaj V. D.* Sudovi ta pravoohoronni organi Ukraini: [pidruchnik] / V. D. Basaj. – Kolomija: Vik, 2002. – 820 s.
5. *Pro derzhavnij zahist pracivnikiv sudu i pravoohoronnih organiv: Zakon Ukraini vid 23 grudnja 1993 r. № 3781-XII* // Vidomosti Verhovnoi Radi Ukraini. – 1994. – № 11. – St. 50.
6. *Pro demokratichnij civil'nij kontrol' nad Voennoju organizacieju i pravoohoronnimi organami derzhavi: Zakon Ukraini vid 19 chervnja 2003 r. № 975-IV* // Vidomosti Verhovnoi Radi Ukraini. – 2003. – № 46. – St. 366.
7. *Kirichenko A. A.* Novaja doktrina sushhnosti i sistemy antideliktnyh organov / A. A. Kirichenko / 1021 slovo // Blog jekspertov (blog-experts.com). Informacionno-analiticheskij sajt [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://blog-experts.com/prezentaciya-novyx-doktrin-i-koncepcij-yurisprudencii-nauchnoj-shkoly-professora-alankira-priglasenie-k-diskussii-aleksandr-kirichenko-novaya-doktrina-antideliktnyx-organov-2/>
8. *Lancedova Ju. A.* Vzaimootnoshenie novoj doktriny antideliktnyh organov i tradicionnogo podhoda k pravoohranitel'nym organam / Ju. A. Lancedova / 1542 slova // Blog jekspertov (blog-experts.com). Informacionno-analiticheskij sajt [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://blog-experts.com/vzaimootnoshenie-novoj-doktriny-antideliktnyx-organov-i-tradicionnogo-podhoda-k-pravoohranitel'nym-organam/>
9. *Kirichenko A. A.* Giperdoklad o bolee dvuhstah pjatidesjati luchshih doktrinah i koncepcijah jurisprudencii nauchnoj shkoly professora Alankira: kollektivnaja monografija [kol. avt. pod nauch. red. A. A. Kirichenko]. – 2-e izd. – Nikolaev: Nik. nac. un-t im. V. A. Suhomlinskogo, 2015. – 1008 s.
10. *Tuntula O. S.* Kurs lekcij zi spekursu «Novitni bazisni doktrini ta koncepcii jurisprudencii»: navch. posib. / [O. S. Tuntula, O. A. Kirichenko; za red. O. A. Kirichenka]. – Mikolaiv: MNU im. V. O. Suhomlinskogo, 2015. – 60 s.
11. *Konstitucija Ukraini vid 28 chervnja 1996 r. № 254k/96-VR* // Vidomosti Verhovnoi Radi Ukraini. – 1996. – № 30. – St. 141.
12. *Administrativna (policejs'ka) dijal'nist' organiv vnutrishnih sprav. Zagal'na chastina: pidruchnik* / [za red. Ju. I. Rimarenka, E. M. Moiseeva, V. I. Olefira]. – K.: KNT, 2008. – 816 s.
13. *Tkach Ju. D.* Teoretichni osnovi kriminalistiki (periodizacija, ponjattja, sistema, mizhnaukovij status): monografija / Ju. D. Tkach; [za nauk. red. O. A. Kirichenka]. – Odesa: Vid-vo OJul NUVS, 2007. – 176 s.
14. *Kirichenko O. A.* Kurs lekcij zi spekursu «Innovacijni pogljadi na sutnist' pravoporushen' ta juridichnoi vidpovidal'nosti»: navch. posib. / O. A. Kirichenko. – Mikolaiv: MNU im. V. O. Suhomlinskogo, 2015. – 56 s.